

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 20-1/23-11468
Otsuse kuupäev 09.02.2024
Komisjoni koosseis Alar Urm

Tarbija
Kaupleja Pandiauto OÜ (14026405)

Tarbija nõue

1. tunnistada N.K ja Pandiauto OÜ vahel 29.08.2019 sõlmitud laenu- ja käsipandileping nr PL190445 tühiseks VÕS 4062 lg 1 alusel (käesoleva avalduse punkt 1);
2. kohustada Pandiauto OÜ-d tagastama N.K'le 5928.66 eurot (punkt 2);
3. kohustada Pandiauto OÜ-d tagastama N.K'le 190 eurot (punkt 3);
4. juhul, kui kaupleja tasub N.K'le 6118.66 eurot (5928.66 + 190.00), on tarbija nõus loobuma käesoleva avalduse punktis 4 mainitud viivisest. Juhul, kui asi lahendatakse komisjonis, ei nõua tarbija komisjoni otsust viiviste osas, kui komisjon ei ole pädev teha otsus antud nõude kohta. Sel juhul tarbija jätab endale õiguse mõista viivise välja kohtu kaudu pärast komisjoni otsuse tegemist.

Resolutsioon:

1. Lõpetada avalduse menetlus.
2. Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Pandiauto OÜ (reg kood 14026405, Mustamäe tee 201-4, 12912 Tallinn, e-post pandiautor@gmail.com, dmritri.tap@gmail.com, kaupleja) ja N.K (tarbija) vahel oli 29.08.2019 sõlmitud laenu- ja käsipandileping nr PL190445 (edaspidi leping) sõiduauto Volkswagen Touareg, registrimärk 649 BWR, kohta. Tehingu sisuks oli tarbija soov soetada sõiduauto hinnaga 6600 eurot, kuid tal puudus autoostuks vajalik raha. Tarbija tasus kauplejale lepingu sõlmimisel kohapeal 2000 eurot sularahas, ülejäänud 4600 eurot andis kaupleja tarbijale krediidina alljärgnevatel tingimustel:

·laenusumma: 4600 eurot;

·intressimäär: 4% kuus;

·osamaksete arv: 36;

·haldustasu: 3 eurot kuus.

Tarbija oli kohustatud tasuma krediidimaksed kauplejale vastavalt maksegraafikule (lisa 1) igakuiselt 15. kuupäevaks summas 246.28 eurot. Esimene maksepäev oli 15.09.2019 ja viimane - 15.08.2022, kokku 36 makset.

Lepingus oli ettenähtud, et viimase makse tasumisega ehk laenu tagastamisega, läheb sõiduki omandiõigus üle tarbijale. Sõiduk oli antud üle kasutamiseks tarbijale, aga sõiduki omanikuks jäi kaupleja, tarbija oli vastutav kasutaja (vt sõiduki andmed Transpordiametist, lisa 2).

2022. aasta alguses tekkisid tarbijal makseraskused, viimane tasumise tarbija poolt oli kauplejale tehtud 20.01.2022. Kaupleja nõudis tasumist, ja kuna tarbija ei olnud võimeline tasuma, võttis kaupleja sõiduki tarbijalt endale tagasi veebruarikuus 2022. Pärast sõiduki üleandmist nõudis kaupleja tarbijalt jätkuvalt krediidi tasumist täismahus.

Tarbija pöördus minu poole küsimusega, kas kaupleja nõudekirjad on õigustatud ja kas tarbijal on õiguseid ja võimalusi piirata kauplejapoolseid nõudeid ja ähvardusi?

Analüüsides sõlmitud lepingutingimusi jm dokumente leian tarbija esindajana, et

1) sõlmitud laenu- ja käsipandileping on mh tarbijakrediidileping;

2) krediidi finants-matemaatilise analüüsi käigus, mis oli tehtud vastavalt rahandusministri määrusele "Tarbijakrediidi kulukuse määra arvutamise kord" (<https://www.riigiteataja.ee/akt/13363716>) selgus, et laenulepinguline krediidi kulukuse määr (edaspidi KKM) on **64.25%** (lisad 3 ja 4).

Eesti Panga poolt avaldatud tarbijalaenude KKM, alates 01.07.2019 ehk lepingu sõlmise ajal, oli 19,37%, millest kolmekordne KKM ülempiir on $19,37\% \times 3 = 58,11\%$ (<https://statistika.eestipank.ee/#/et/p/147/r/2273/2102>)

Laenu KKM ületab kolmekordse KKM ülempiiri, mis tähendab, et sõlmitud krediidileping on VÕS 4062 lg 1 alusel koheselt tühine.

Tühisel tehingul ei ole algusest peale õiguslikke tagajärgi. Tühise tehingu alusel saadu tagastatakse vastavalt alusetu rikastumise sätetele, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti (TsÜS § 84).

Tühise tarbijakrediidilepingu erinormiks on lisaks TsÜS § 84 ka VÕS § 406 lg 2 ja 3.

2. 13.02.2008 oli kuupäev sõiduki esmaseks registreerimiseks. Sõiduki müügihind oli 2019. aasta veebruaris 6600 eurot. Sõiduki tagastamise momendil (veebruar 2022) oli sõiduki turuhind peaaegu sama. Sõiduauto hinda mõjutas alates 2019. aastast ühelt poolt loomulik sõiduki vananemisega ja läbisõiduga seotud väärtuse langus ning teiselt poolt üldine hinnatõus aastatel 2021-2022. Seetõttu oli veebruaris 2022 sõiduki turuhind peaaegu sama, mis veebruaris 2019.

Hetkeseisuga sai kaupleja oma vara (sõiduauto) tagasi, vara turuhind vara tagastamise ajal oli sama, mis oli tühise tehingu tegemise momendil.

Tarbija on maksnud kauplejale tühise lepingu katteks kokku 5928.66 eurot, ilma jäi aga nii autost kui ka rahast. Antud olukorras leian, et kaupleja peab tagastama tarbijale alusetult saadud kogusumma 2000 eurot (makstud sularahas lepingu sõlmimisel) + 400 eurot (Swedbank väljavõte 1, lisa 5) + 3528.66 eurot (Swedbank väljavõte 2, lisa 6) = 5928.66 eurot.

3. Eesti Liikluskindlustuse Fondi poolt alustas 21.03.2022 haldusakti nr. 1127694 alusel 13.05.2022 Jõhvi kohtutäitur Kristel Maalman täitemenetluse nr 095/2022/556 N.K vastu avalik-õigusliku rahalise kohustuse (sõiduki 649 BWR kohustuslik liikluskindlustus) täitmiseks (lisad 7 ja 8).

Antud ajal oli kõnealune sõiduk antud üle Pandiauto OÜ-le. Sellega kohustusliku liikluskindlustuse vormistamise ja tasumise kohustus oli ka Pandiauto OÜ-l.

Tarbija leiab, et 190 eurot on Pandiauto OÜ poolt temale tekitatud otsene rahaline kahju ja nõuab selle hüvitamist.

4. Alusetu rikastumise ja kahju puhul on tarbijal õigus vastavalt VÕS 113 lg 1 nõuda viivist, kuni nõude täieliku tasumiseni. Viivise summa on seisuga 04.08.2023 1542.62 eurot. Viivise kalkulatsioon on esitatud lisas 9 ja 10. Viivis lisandub kuni nõude täieliku tasumiseni.

Tarbija pöördus kaupleja poole 24.04.2023 samasuguse avaldusega ja nõudega e-posti kaudu (lisad 11, 13 ja 13), kuid vastust ei saanud. Pärast e-kirja saamist kaupleja aga kustutas Transpordiametis kande „vastutav kasutaja: N.K“.

Kaupleja seisukoht:

Käsilolevaga esitab Pandiauto OÜ omapoolse seisukoha (vastuväited) N.K avaldusele ning teeb kompromissettepaneku.

1. Pandiauto OÜ ja N.K vahel tarbijakrediidilepingut ei ole. Peale krediidilepingu sõlmimist (lisa 1) esitas N.K krediidilepingu punkti 13.7. alusel lepingust taganemisavalduse (lisa 2). Samuti andis Pandiauto OÜ N.K laenu üksnes N.K iseseisva majandus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidele, s.h ehitusteenuste osutamiseks (vt lisa 1, punkt 4.1.). Seega ei ole tegemist tarbijakrediidilepinguga ning krediidi kulukuse määra tühisuse vastuväide ei ole antud juhul asjassepuutuv.
2. Kuivõrd N.K ei soovinud ei raha ega mootorsõidukit tagastada, sõlmisid Pandiauto OÜ ja N.K kompromisskokkuleppe (lisa 3), mille kohaselt kohustus N.K tasuma Pandiauto OÜ-le 8 866,08 eurot osamaksetega.
3. N.K jättis kompromisskokkuleppe tähtaegselt täitmata. Seejuures tasus N.K osamaksetena mitte 5 928,66 eurot (nagu avalduses toodud on), vaid 3 928,66 eurot (vt eelkõige avalduse lisad 5-6). Mootorsõiduk oli Pandiauto OÜ-le üle antud avariilises olukorras ning see asub praegu Pandiauto OÜ tegevuskohas ning ei ole realiseeritud (lisa 4). Mootorsõiduki turuväärtus arvestades selle avariilisust on 2 800 eurot. Seega on Pandiauto OÜ-l nõue N.K vastu summas 2 137,42 eurot.

4. Seega N.K nõuded Pandiauto OÜ vastu on alusetud.
5. Isegi siis kui asuda seisukohale, et tegemist on tarbijakrediidilepinguga, millega Pandiauto OÜ ei nõustu, on N.K nõuded Pandiauto OÜ vastu aegunud. Alusetust rikastumisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ning kolmeaastane aegumistähtaeg on mööda lastud (TsÜS § 151 lg 1), s.o aegumise vastuväide.
6. Isegi siis kui asuda seisukohale, et N.K väidetav alusetu rikastumisest tulenev nõue ei ole aegunud, on viivitusintressi nõue valdavas osas alusetu. VÕS § 113 lg 2 kohaselt arvestatakse viivist alusetu rikastumisest tuleneva nõude puhul alates ajast, mil võlausaldaja teatas võlgnikule oma nõudest või esitas raha sissenõudmiseks hagi või maksekäsu kiirmenetluse avalduse. Oma avalduses väidab N.K, et pöördus Pandiauto OÜ poole alles 24.04.2023. Kuni 24.04.2023 ei olnud N.K lähtuvalt VÕS § 113 lg-st 2 viivitusintressi arvutamise õigust. Samuti on toodud summa vale, vt eespool.
7. Tühist tehingut (lepingut) ei saa tühiseks tunnistada. Tühine tehing on iseenesest algusest peale kehtetu. Seetõttu ei ole N.K avalduses toodud nõue olemuselt korrektne.
8. 190 euro suurune nõue on Pandiauto OÜ arvates alusetu. Vaidlusalusel ajal oli N.K mootorsõiduki vastutav kasutaja. Samuti oli tal võimalus esitada nõude esitajale (ELF-le) vastuväide. Avalduses ei ole toodud ühtegi objektiivset asjaolu, miks ei olnud vastuväide esitatud. Samuti ei ole N.K tõendanud, et kandis seoses nõude esitamisega otsest varalist kahju.
9. Pandiauto OÜ teeb N.K kompromisettepaneku:
 1. Arvestades, et mootorsõiduk oli Pandiauto OÜ-le üleandmisel avariilises seisus ning lepingu järgi maksis N.K Pandiauto OÜ-le 3 928,66 eurot, tasub N.K Pandiauto OÜ-le täiendavalt (s.t lisaks juba tasutud 3 928,66 eurole) 2 137,42 eurot.
 2. Muus osas loobub Pandiauto OÜ olemasolevatest ja võimalikest nõuetest N.K vastu.
 3. Muus osas loobub N.K oma olemasolevatest ja võimalikest nõuetest Pandiauto OÜ vastu.
10. Kompromisettepanekuga mittenõustumise korral jätab Pandiauto OÜ endale õiguse esitada rahalisi ja mitterahalisi nõudeid N.K vastu, seal hulgas viivitusintressi.
11. Tarbijavaidluste komisjonile teadmiseks peab Pandiauto OÜ vajalikuks lisada, et pöördumisel Pandiauto OÜ poole nõudis N.K Pandiauto OÜ-lt muu hulgas mittevartist kahju(!) seoses sellega, et temalt kui mootorsõiduki vastutavalt kasutajalt nõuti kohustuslikku liikluskindlustust kohtutäituri vahendusel(!).

Komisjoni põhjendus:

Tarbijavaidluste komisjoni pädevuses on lahendada tarbija ja kaupleja vahel sõlmitud lepingust tulenevaid tarbija algatatud tarbijavaidlusi (TKS § 40 lõige 3).

Tarbija tarbijakaitseseaduse mõistes on füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema majandus- või kutsetegevusega (TKS § 2 lg 1 punkt 1).

Arvestades esitatud asjaolusid ei ole tegemist tarbijalepinguga.

Poolte sõlmitud laenulepingu p 4.1 kohaselt on laenuleping seotud tarbija majandus- ja kutsetegevusega.

Antud laenulepingust tulenevaid vaidlusi ei ole võimalik lahendada tarbijavaidluste komisjonis vaid pooltel on võimalik kokkuleppe mittesaavutamise korral pöörduda kohtusse.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Alar Urm

/allkirjastatud digitaalselt/